

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องวิถีชีวิตและสวัสดิการคนพิการทางกายหรือการเคลื่อนไหว มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพชีวิตของคนพิการทางกายหรือการเคลื่อนไหว และเสนอแนวทางการจัดสวัสดิการสำหรับคนพิการทาง การเคลื่อนไหว โดยดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจาะลึกคนพิการทางการเคลื่อนไหว 7 กรณีศึกษา ผลปรากฏว่ากรณีศึกษาเป็นเพศชาย 4 คน เพศหญิง 3 คน อายุอยู่ในช่วงระหว่าง 21-35 ปี สถานภาพโสด 4 คน สถานภาพสมรส 3 คน การศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (กศน.) 4 คน ระดับ ประถมศึกษา 3 คน สาเหตุของความพิการ เป็น ผู้พิการตั้งแต่กำเนิด 3 คน พิการจากอุบัติเหตุ 2 คน พิการจาก การเจ็บป่วย 2 คน ผลการวิจัยพบว่า

ด้านเจตคติของครอบครัว ส่วนใหญ่ครอบครัวคิดว่าคนพิการไม่สามารถเลี้ยงชีพและใช้ชีวิตอิสระได้ (Independent Living) จึงเลี้ยงดูแบบปกป้องไม่ให้คนพิการต้องออกจากบ้านไปผจญกับสังคม ซึ่งเป็นการปิด กั้นโอกาสในการเรียนรู้ทั้งด้านวิชาการและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ยิ่งไปกว่านั้น บางครอบครัวได้กล่าวหาว่าลูก ที่พิการเป็นผู้นำความหายนะมาสู่ครอบครัว และคนพิการมักจะถูกดูต่ำ โดนดูถูกเหยียดหยาม และเป็นที่ยอมรับ อารมณ์เสมอ

ด้านอุปสรรคทางกายภาพ ส่วนใหญ่ไม่ได้ออกจากบ้านเพราะสภาพแวดล้อมของสังคมไม่เอื้อต่อการ เดินทาง ไม่ว่าจะเป็นการเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะ รถยนต์โดยสาร การเข้าไปใช้สถานที่สาธารณะ เช่น ห้องสุขา ห้างสรรพสินค้า สถานศึกษา โรงภาพยนตร์ สนามกีฬา เป็นต้น เป็นไปด้วยความยากลำบากหรือ เป็นไปไม่ได้เลยในบางแห่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชนบทที่การเดินทางยากลำบากอยู่แล้วเมื่อสำหรับคนพิการก็ ยิ่งพบกับปัญหาเพิ่มมากขึ้น

บริการทางการแพทย์ บางคนพิการจากอุบัติเหตุพบว่า หากมีบริการช่วยเหลือผู้ประสาบภัยที่มี คุณภาพอาจจะไม่พิการหรือมีความพิการที่ไม่รุนแรง คนพิการส่วนใหญ่ไม่ได้รับบริการด้านการฟื้นฟูสมรรถ ภาพอ่างทันสมัย เป็น การได้รับบริการที่ช้าและเป็นบริการที่ไม่สามารถฟื้นฟูสมรรถภาพได้ เป็นเพียงการ รักษาในเบื้องต้นและต้องกลับบ้านด้วยสภาพที่เป็นภาระแก่ผู้อื่น บางคนยากจนต้องค้นหาทางด้วยตนเอง โดยผ่านทางสื่อมวลชน จึงทำให้ได้รับบริการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ ซึ่งถือว่าล่าช้าและไม่สามารถแก้ ไขอะไรได้มากนัก บางคนแม้มีฐานะทางเศรษฐกิจดีแต่พิการระดับรุนแรง ซึ่งต้องใช้ยาและเวชภัณฑ์ที่อยู่นอก เหนือรายการที่รัฐจะสนับสนุนค่าใช้จ่าย ถึงแม้ว่าจะเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นตามสภาพความพิการ พร้อมทั้ง มีการระบุในพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2534 ว่า คนพิการจะต้องได้รับบริการเหล่านี้ จากรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ แต่ต้องเสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวอันเนื่องมาจากสภาพความพิการ

ด้านการศึกษา คนพิการได้รับโอกาสทางการศึกษาน้อย โดยเฉพาะคนพิการซึ่งประสบอุบัติเหตุจน พิการ ก็จะไม่ได้อ่านต่อ อย่างไรก็ตาม บางคนได้รับโอกาสจากหน่วยงานของรัฐและเอกชนให้ความช่วย เหลือด้านการศึกษา ด้วยสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยต่อคนพิการทางกาย ทำให้เป็นอุปสรรคที่ใหญ่หลวง ต่อการศึกษาของคนพิการ นอกจากนั้นยังมีปัญหาด้านความพร้อมของสถานศึกษา ครู และนักเรียน

คนพิการบางคนได้รับความช่วยเหลือจากสถานสงเคราะห์ของรัฐหรือสถานศึกษาเอกชน แต่กว่าที่จะสามารถฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆจนใช้บริการเหล่านี้ได้ก็ต้องต่อสู้กับความยากลำบากมากมาย ทั้งการแสวงหาข้อมูลและการติดต่อเพื่อขอใช้บริการ และมีคนพิการส่วนน้อยเท่านั้นสามารถเข้าถึงบริการ

ในการประเมินตนเอง พบว่า ทุกคนต่างมีความรู้สึกที่ตนเองมีคุณค่าในชีวิตไม่แตกต่างไปจากสมาชิกอื่นในสังคม มีบางรายที่รู้สึกแตกต่างหรือด้อยค่ากว่าคนอื่น แต่ก็เป็นความรู้สึกระยะสั้น เมื่อรู้ตัวก็เข้าใจว่าความรู้สึกเหล่านี้เป็นความรู้สึกที่ผิด และยังพบอีกว่าคนพิการส่วนมากมีทัศนคติต่อตนเองในแง่บวก ถึงแม้จะพิการไม่ว่ามีงานทำหรือไม่มีงานทำ แต่ทุกคนสามารถสร้างคุณงามความดีได้ ทำให้คนพิการเหล่านี้ให้ความช่วยเหลือผู้อื่น ทั้งโดยกำลังทรัพย์ กำลังใจ และการเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับคนพิการอื่น

ด้านความสัมพันธ์เชิงอำนาจ พบว่า คนพิการไม่มีความสัมพันธ์เชิงอำนาจกับองค์กรชุมชน หรือภาครัฐใดๆทั้งสิ้น ทั้งนี้ส่วนสำคัญที่ผู้วิจัยค้นพบคือ คนพิการไม่ได้รับความสนใจจากผู้ให้บริการของรัฐ ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารและบริการทางสังคมตามสมควร